

Zöhrab ƏLİYEV
Əməkdar mədəniyyət işçisi, professor
Əminə XƏLİLOVA
Bibliografiyaşünaslıq kafedrasının baş laborantı

AZƏRBAYCANIN BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏRİ BİBLİOQRAFİK MƏNBƏLƏRDƏ

Azərbaycan Respublikası müstəqillik əldə etdikdən sonra bir çox ölkələrlə xarici əməkdaşlığını genişləndirməklə yanaşı bir sıra beynəlxalq təşkilatlarla da əlaqələr yaratmışdır. Belə ki, ölkəmizin BMT, ATƏT, Avropa Şurası, Avropa İttifaqı, NATO və s. təşkilatlarla yaratdığı münasibətlər respublikamızın dünya siyasətinə inteqrasiya olumasında mühüm əhəmiyyət kəsb etmişdir. Xüsusilə 2001-ci il yanvarın 25-də Azərbaycanın Avropa Şurasına qəbul olunmasını respublikamızın beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində atdığı çox mühüm addım kimi qiymətləndirmək olar.

Azərbaycanın Avropa Şurası ilə əlaqələrinin genişləndiyi bir vaxtda beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində informasiya da durmadan artır. M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli kitabxanası bu sahədə ədəbiyyatın toplanıb onun bibliografik resursunun yaradılması istiqamətində xüsusi addım atmışdır. Kitabxananın “Diyarşünaslıq elmi bibliografiya” şöbəsi bu məqsədlə “Azərbaycan və Avropa Şurası” adlı tövsiyə bibliografik göstəricisini nəşr etdirmişdir. Bibliografik göstəricinin tərtibçiləri G.Hüseynova və A.Babayevadır. Bu vəsaitdə 1996-cı ildən 2008-ci ilin iyul ayına qədər Azərbaycanın bu qurumla beynəlxalq əlaqələrini özündə əks etdirən ədəbiyyat haqqında bibliografik informasiya toplanılmışdır.

Kitabın ön sözündə bibliografik göstərici haqqında ümumi məlumatlar təqdim edilir.

Bibliografik vəsaitdə Azərbaycanın Avropa Şurası ilə beynəlxalq əlaqələrini əks etdirən kitablar və digər mətbuat məqalələri ayrıca verilmişdir. Ümumilikdə hər iki bölmədə 701 adda material haqqında bibliografik məlumat almaq olar.

“Kitablar” adlı I bölmədə 1998-ci ildən 2007-ci ilədək nəşr olunmuş 23 kitabın bibliografik təsviri xronoloji qaydada əks etdirilmişdir. Vəsaitdən məlum olur ki, bu bərdə yazılmış ilk kitab kimi 1998-ci ildə

nəşr edilməyə başlamış Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin 22 cildlik “Müstəqilliyimiz əbədidir” kitabının müvafiq bölmələrinin biblioqrafik təsviri əks etdirilib. Burada həmçinin H.Rəcəbli, V.İbayevin, A.Vəliyev, Ü.İmaməliyeva və s. müəlliflərin Azərbaycanın Avropa Şurası ilə əlaqələri haqqında yazdığı kitablar barədə biblioqrafik məlumat almaq olur.

Biblioqrafik göstəricidə diqqəti cəlb edən məqamlardan biri Ümummilli lider Heydər Əliyevin 22 cildlik “Müstəqilliyimiz əbədidir” adlı kitabının ayrı-ayrı cildlərinin biblioqrafik təsvirinin verilməsidir. Belə ki, kitabın 7-ci, 12-ci, 14-cü, 15-ci, 20-ci və 21-ci cildlərində Azərbaycanın AŞPA ilə siyasi əlaqələri, prezidentin bu mövzu ilə bağlı jurnalistlərə verdiyi müsahibələr, həmçinin AŞPA-nın nümayəndə heyəti ilə həyata keçirdiyi görüşlər haqqında ətraflı məlumat toplanmışdır. Biblioqrafik vəsaitin təhlilindən məlum olur ki, 2007-ci ildə müəllifi Ü.İmaməliyevanın olduğu 166 səhifədən ibarət “Azərbaycanın ASPA ilə əlaqələri” adlı monoqrafıya da nəşr olunmuşdur.

Tövsiyə ədəbiyyat göstəricisinin II bölməsi “Dövri mətbuatda və məcmuələrdə çapdan çıxan məqalələr” adlanır. Bu bölmədən 1996-2008-ci illərdə çap olunmuş 678 adda məqalə haqqında biblioqrafik məlumat almaq olur.

Bu bölmədə xronoloji ardıcılığa riayət etməklə əvvəlcə Azərbaycanın AŞPA ilə əməkdaşlığı, sonra Azərbaycanın təşkilata üzv olduğundan sonra qurumla yaranmış siyasi əlaqələr, Azərbaycanın qurum qarşısında götürdüyü öhdəliklər, respublikamızı təmsil edən nümayəndə heyətinin AŞPA-dakı çıxışları, həmçinin ölkəmizdə səfərdə olan AŞPA nümayəndələri ilə görüşləri və s. mövzularda məqalələr haqqında biblioqrafik informasiya verilmişdir.

Tövsiyə biblioqrafik göstəricisinin biblioqrafik monitorinqi nəticəsində müəyyən oldu ki, bu mövzu ilə bağlı məqalələr daha çox Azərbaycan, Respublika, Xalq qəzeti, Azadlıq, Yeni Azərbaycan qəzetlərində, “Diplomatiya aləmi”, “Qanun” jurnallarında çap olunmuşdur.

Vəsaitin təhlili zamanı məlum oldu ki, mətbuat səhifələrində dərc edilmiş ilk sənəd 1996-cı il 9 iyul tarixində Azərbaycan qəzetində verilmiş “Avropa Şurası və Azərbaycan Respublikası arasında əməkdaşlıq proqramının həyata keçirilməsi tədbirləri haqqında” Azərbaycan respublikası Prezidenti Heydər Əliyevin sərəncamıdır.

Biblioqrafik resursun təhlili nəticəsində həmçinin müəyyən edildi ki, problemin öyrənilməsində ayrı-ayrı mütəxəssislərin xüsusi rolu

vardır. Belə ki, göstəricidə öz əksini tapmış 678 məqalədən 100 məqalənin müəllifi Ə.Əliyevdir. Bu da bu göstəricidə haqqında məlumat verilmiş məqalələrin 14%-ni təşkil edir.

Bu bölmədə həmçinin “Qanun” jurnalında nəşr olunmuş “Avropa Şurasının Konstitusional statusu”, “Avropa Şurası hüququ” və s. elmi xarakterli məqalələr haqqında da məlumat almaq olar.

Sonda elektron resurslar bölməsində www.anl.az və www.google.az saytlarının elektron ünvanları verilmişdir. Hər halda bu ünvanlar vasitəsilə də haqqında bəhs etdiyimiz mövzu barədə informasiya verilir.

Kitabın son hissəsi “Müəlliflərin əlifba göstəricisi” adlanır. Bu bölmə mövzu ilə əlaqədar yazılmış məqalə və kitabların müəlliflərinin soyadlarının axtarışını xeyli asanlaşdırır.

Ənənəvi metodikaya görə tövsiyə biblioqrafik göstəricilərində öz əksini tapan informasiya mənbələri mövcud resursun məqsəd və oxucu istiqamətinə uyğun olan aktual və elmi-nəzəri cəhətdən daha əhəmiyyətli hissəsini əks etdirməlidir. Bu baxımdan vəsaitin ümumi informativliyi tələblərə cavab verir. Lakin yaxşı olardı ki, bu mühüm biblioqrafik göstəricidə elmi və elmi-kütləvi xarakterli mənbələrə annotasiya yazılsın.

Bütövlükdə bu biblioqrafik resursu M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının biblioqrafik fəaliyyətinin ən mühüm nəticəsi kimi qiymətləndirmək olar.